



FEDERACIÓ BALEAR DE MUNTANYISME I ESCALADA
Carrer de l'Uruguai s/n (Velòdrom illes Balears)
07010 PALMA DE MALLORCA



PROTOCOL D'ACTUACIÓ

HOMOLOGACIÓ DE SENDERS

Març 2022



INDEX

- Presentació.....	3
- Definició del Protocol.....	5
- Sol·licitud del número provisional.....	5
- Sol·licitud d'inspecció de sender.....	8
- Homologació.....	9
- Tècnic de Senders	10
- Manteniment.....	11
- Deshomologació.....	12
- Taxes de Homologació	13
- Recomanacions	16
- Annexs.....	17



PRESENTACIÓ

La Federació Balear de Muntanyisme i Escala, i del seu comitè de senders, recull en aquest protocol d'actuació la necessitat d'unificar sota un mateix criteri la xarxa de senders balisats existent en la nostra comunitat autònoma i entenent com a senders balisats tots aquells camins senyalitzats preferentment tradicionals, i ubicats en el medi rural, que cerquen apropar a les persones al medi natural, recuperant així les antigues vies de comunicació entre els diferents pobles, possessions i llocs d'especial interès de la nostra comunitat, evitant sempre que sia possible que discorrin per vies d'intens tràfic rodat.

En aquets moments l'activitat senderista està en un dels seus majors moments, tant en nombre de practicants a les nostres illes com per el gran augment del turisme centre-europeu que ens visita per la realització d'aquesta pràctica durant les èpoques d'hivern, primavera i tardor. Per altra banda la majoria d'itineraris tradicionals estaven pensats per ser recorreguts a peu o a cavall, itineraris que un cop recuperats ofereixen una alternativa adient per incidir en el coneixement de la cultura popular a través de la realització d'un exercici físic elemental com es el caminar.

Per això i donat que el senderisme ja no és una activitat exclusiva dels col·lectius muntanyencs, si no que en aquest moment es accessible a tots els sectors socials dels quals molts d'ells mai han tingut res a veure amb la muntanya, ens trobem en la necessitat que aquets senders estiguin molt ben senyalitzats, amb un còdec europeu de colors reconegut per a la majoria dels practicants habituals del senderisme a nivell Europeu que pertany a la ERA (European Ramblers Association) , reconeguda i patentada per la FEDME (Federación Española de Deportes de Montaña y Escalada) i transferida a les federacions de muntanya de les diferents comunitats autònomes des de l'any 2007 amb el codi **GR**[®] , **PR**[®] i **SL**[®] , aquestes autoritzen el seu us als promotors interessats, se tracta de crear les condicions necessàries per senyalitzar rutes segures i atractives, des de el punt esportiu, cultural i turístic.

Si partim de la base que els camins tradicionals son cultura (son part de l'herència dels nostres avant passats), ofereixen l'oportunitat d'ampliar els coneixements etnològics, geogràfics, botànics i faunístics dels que per ells transiten), son turístics (amplien una forma d'oci respectable amb el medi natural) y son esport (caminant per ells se realitza activitat física), l'àrea de senders ha elaborat aquesta normativa específica i homogènia que regula l'homologació dels senders per el seu registre i l'ús correcte de les marques.



En aquets moments les marques registrades son **GR**[®] (blanc i vermell) Gran Recorregut (senders que per recórrer en la seva totalitat es necessita mes d'un dia) **PR**[®] (blanc i groc) Petit Recorregut (Senders que es poden recórrer en un dia) i **SL**[®], (blanc i verd) Senders Locals (Senders que es recorren en unes poques hores) registrades a la oficina espanyola de patentes y marques del Ministeri de Ciència y Tecnologia, incloses en la classe 41 "serveis de espargiment, en particular la senyalització de rutes, camins y senders, con caràcter recreatiu y deportivo" en titularitat de la FEDME i gestionades per les federacions de muntanyisme i escalada de les diferents comunitats autònomes.

Els senders senyalitzats amb aquestes marques i colors, son instal·lacions esportives ubicades en el medi natural (reconegudes per la direcció general d'Esports) per lo que es necessari un seguiment continuat del seu estat, ja que en ells intervenen accions naturals i humanes, per això no es suficient la senyalització, si no que hi ha d'haver un manteniment exhaustiu del seu estat de conservació tant de la senyalització com de la traça del camí.

L'objectiu dels senders homologats son en primer lloc facilitar la pràctica del senderisme en el medi natural, proporcionant seguretat, qualitat i informació sobre l'activitat a desenvolupar i en segon lloc incentivar el coneixement del entorn natural i dels elements de la tradició pagesa en els espais per on passa, cercant una pràctica esportiva respectuosa amb el medi ambient i la cultura popular.

Finalment, aquest protocol es desenvolupa seguint els criteris del "Manual de Senderos" de la FEDME i podrà ser revisat cada cop que aquest manual pateixi alguna modificació.



DEFINICIÓ DEL PROTOCOL

Aquest protocol té com a objecte la definició del circuit de fases i estats a seguir per un sender per a l'obtenció de l'homologació en el Registre de Senders de la Federació Española de Deportes de Montaña y Escalada (FEDME), i en el registre de la FBME amb la finalitat d'obtenir la qualificació d'Apte per al recorregut, segons la normativa establerta.

Seguidament es detallen les diferents fases a seguir:

Sol·licitud del Número Provisional de Sender

La sol·licitud per el numero d'un sender s'haurà de ser realitzada pel Promotor, persona o entitat pública o privada, encarregada de les relacions amb el Comitè de Senders de la Federació Balear de Muntanyisme i Escalada (FBME), entitat gestora de l'adjudicació del número provisional de sender.

Per a l'obtenció del número és requisit indispensable la complementació d'una carta de sol·licitud, on hi ha de figurar les dades mínimes a enviar al Comitè de Senders.

El model de carta de sol·licitud li serà subministrada per la FBME hi ha d'anar acompanyada obligatòriament de la següent informació:

- Tipus de sender (GR; PR; SL)
- Nom
- Comunitat autònoma on està ubicat
- Illa on està ubicat
- Comarca



- Punts d'inici i final del sender (indicar si el sender es d'anada i tornada pel mateix itinerari)
- Breu descripció de l'itinerari
- Variants i derivacions
- Justificació del projecte (històric, mediambiental, etc.)
- Titularitat dels camins
- Longitud en quilòmetres
- Perfil longitudinal.
- Enllaços amb altres senders
- Cartografia i track en format gpx
- Tipus de terreny
- Hores de marxa estimades en els dos sentits.

Pel que fa referència al promotor, la petició ha d'incloure, obligatòriament, les següents dades:

- Nom de l'organització o promotor
- Nom de la persona de contacte
- Adreça de correu electrònic
- Número de telèfon

També hi poden figurar, de forma opcional, les dades següents:

- Càrrec de la persona de contacte

Una vegada realitzat aquest tràmit amb el Comitè de Senders, el sender entrarà a formar part de l'Inventari de Senders de la comunitat autònoma.

La FBME i el promotor signaran un conveni o un contracte on s'estipularà la cessió del us de les marques registrades i el cost d'aquest us.



Avaluació de sol·licitud de Número Provisional

Un cop rebuda la carta de sol·licitud d'assignació del número provisional per part del promotor, el Comitè de Senders procedirà a realitzar una primera avaluació sobre la viabilitat del sender; podent concedir o denegar l'assignació del número esmentat. Previ serà el pagament d'una taxa en concepte de revisió in situ i utilització de les marques.

L'avaluació es realitzarà sobre la base i els criteris fonamentals de senyalització de senders establerts en el "Manual de Senderisme", publicat per la FEDME.

Un cop estudiat el sender, la FBME pot aportar millores no vinculants en quant a seguretat, cartellera, etc. per millorar la qualitat del mateix.

Una vegada que s'hagi assignat el número, el Comitè de Senders procedirà a l'enviament al promotor de la carta de concessió del número provisional, informant-lo d'aquest fet, essent donat d'alta en el registre de la FBME amb l'estat de "Número Provisional", aquest número ha de figurar a la senyalització, cartellera, suports informatius i divulgatius i a qualsevol suport que la FBME consideri que hi ha de figurar.

El promotor se compromet des de aquest moment a complir tot el que ve definit en el **MANUAL DE SENDEROS de la FEDME**.

Aquest número serà retirat si en el termini d'un any, o del temps acordat prèviament comptat des de la concessió del número, el promotor no hagués sol·licitat cap inspecció tècnica del sender per a la seva homologació o revisió.

Els senders GR per la seva longitud podran ser homologats per trams o etapes, així com el promotor avenci en la seva senyalització.

El promotor podrà sol·licitar l'ampliació de sis mesos més, sempre i quan l'esmentada sol·licitud es faci abans de la finalització de la data de la concessió i dins del termini per prolongació de les obres que s'estiguessin realitzant sobre el terreny.



En cas de resultar negativa l'avaluació, el Comitè de Senders enviarà una carta al promotor informant-lo dels motius pels quals s'ha denegat la concessió del número, passant a la fase d'arxiu en l'inventari de la FBME amb l'estat de "Número Denegat".

Sol·licitud d'inspecció de Sender Senyalitzat

Acabada la fase de senyalització del sender o d'una part del mateix per part del promotor, i si aquest considera que aconsegueix els requisits necessaris per a la seva homologació, haurà de sol·licitar, mitjançant carta, la inspecció tècnica del sender esmentat al Comitè de Senders.

En la carta de sol·licitud, s'hauran d'incloure, obligatòriament, les següents dades en relació al sender:

- Número provisional designat per la FBME per aquest sender
- Nom del promotor
- Nom i dades de l'entitat mantenedora, en cas que aquesta sigui diferent al promotor.
- Track final i waypoints dels punts d'interès i cartellera.

Pel que fa al promotor, la petició ha d'incloure, de forma obligatòria, la informació següent:

- Tram que se vol homologar.
- Nom de la persona de contacte
- Adreça electrònica
- Número de telèfon

També es pot incloure, de forma opcional, la següent informació:

- Càrrec de la persona de contacte



A la carta de sol·licitud, s'ha d'adjuntar:

- ▶ Projecte de definició del sender (track i perfil)
- ▶ Projecte de senyalització
- ▶ Autoritzacions de pas i de senyalització necessàries.
- ▶ Model de Topoguaia

Tota aquesta informació es pot enviar per e-mail a la federació.

Inspecció de Sender Senyalitzat

Rebuda la sol·licitud d'inspecció pel Comitè de Senders i previ pagament de les taxes corresponents, aquest procedirà a la designació d'un Tècnic de Senders, titulat per la Escuela Española de Alta Montaña, que s'encarregarà de realitzar in situ la inspecció del sender. Finalitzada la inspecció, el tècnic emetrà el pertinent informe declarant-lo Apte o no Apte per a la seva homologació.

En el cas de resultar No Apte, es redactarà un informe amb les incidències i/o deficiències trobades en la senyalització o condicionament del sender. Aquest serà enviat al promotor per a que procedeixi a la correcció de les incidències en un temps establert.

El promotor haurà de realitzar una nova sol·licitud d'inspecció un cop s'hagin corregit els problemes que impedièren la catalogació com a Apte, abonant les feines de revisió del tram afectat.

Homologació i Número Definitiu

Un cop obtingut l'informe tècnic favorable, el Comitè de Senders procedirà a l'enviament d'una carta al promotor informant-lo de l'homologació del sender. Des



d'aquest moment, i a tots els efectes, el sender es considerarà apte i segur pel transit de senderistes i apareixerà amb l'estat d'Homologat.

Pel que fa a la seva numeració, que fins aleshores era provisional, obtindrà la qualificació de Definitiva en el Registre Autonòmic de Senders, informant-se oficialment a la FEDME per que, a tots els efectes, així figuri en el Registre Estatal de Senders, no podent ser assignada aquesta numeració a cap altre sender.

El Tècnic de Senders FEDME

El Tècnic de Senders FEDME és la persona indicada i formada per a la interpretació correcta i adequada a la realitat, tant del que s'enuncia al Manual de Senyalització de Senders GR[®], PR[®] i SL[®] de FEDME, com el que aparegui a documents similars i protocols d'homologació de les federacions autonòmiques i legislació vigent a cada territori.

Podran exercir de Tècnics de Senders FEDME a tot l'àmbit espanyol, aquelles persones que han completat el cicle formatiu de forma positiva, estiguin donats d'alta al registre de l'EEAM, compleixin els requisits de formació contínua o altres necessaris, i que estiguin federats i acreditats com a Tècnics de Senders l'any vigent en què pretenen dur a terme les funcions que li són pròpies.

Les funcions dels Tècnics de Senders FEDME són cinc:

1. Intervenció en el procés de homologació federativa.
2. Col·laboració amb els comitès de senders de les federacions.
3. Elaboració del projecte per a un sender o per a una xarxa.
4. Execució del projecte per a un sender o per a una xarxa.
5. Assessorament sobre senders o xarxes de senders a particulars o entitats.

El tècnic de senders que intervé al procés d'homologació federativa és incompatible per a l'elaboració i la realització del projecte del sender, o per a una xarxa de senders, en l'àmbit de la seva federació autonòmica i/o territorial, llevat dels projectes que siguin de iniciativa o proposta de la pròpia federació.



Serà obligatòria la intervenció d'un tècnic de senders FEDME en actiu a l'EEAM en qualsevol procés d'homologació que es dugui a terme.

La FBME, aconsella la intervenció de un tècnic de senders en la redacció de qualsevol projecte de senders o en la realització dels mateixos, en el seu àmbit territorial.

Manteniment periòdic

Un dels aspectes més importants en un sender, però sovint oblidat, és el del seu correcte manteniment.

Tant la senyalització com el condicionament dels senders es fan malbé amb el pas del temps per causa de factors meteorològics, l'acció dels animals, el vandalisme, etc.

Per aquest motiu, un sender que en un moment determinat pot ser apte per ser homologat, pot haver perdut aquesta condició al cap dels anys, si no s'ha realitzat un manteniment adequat.

Des del Comitè de Senders es pretén que els senders no quedin oblidats un cop inaugurats, sinó que es tingui cura d'ells de la mateixa manera que es té cura d'altres instal·lacions. Per això és necessari que es designi una entitat pública o privada que es comprometi a encarregar-se del manteniment del sender (l'entitat mantenidora).

Per tant, s'ha establert una revisió quinquennal dels senders, podent ser retirada l'homologació d'aquells senders que no estiguin en condicions de ser recorreguts amb seguretat. Aquesta revisió, de la mateixa manera que la homologació, haurà de ser realitzada per Tècnics de Senders titulats per la Escuela Española de Alta Montaña (FEDME).



Deshomologació del sender

Un sender podrà se deshomologat tant en la seva totalitat com en alguns trams quan passin les següents postulats:

- Quan deixin de ser vàlids uns dels permisos aportats per el promotor (dret de pas, permís municipal, permís del consell, etc.).
- Quan una vegada considerat apte un 15% del mateix canvi la fisonomia del sender (asfaltat, formigonat, etc.)
- Quan el sender no estigui en condicions d'esser recorregut amb total seguretat. (malaconservació de la senyalització, despreniments, arbres caiguts, etc.).
- Quan el promotor o l'empresa de manteniment deixin de fer-se càrrec del mateix.
- Quan el promotor demani la deshomologació.
- Quan no es compleixin per part del promotor els compromisos de revisió i rehomologació.
- Quan per acord del comitè tècnic de senders de la FBME aquest sender deixi de ser utilitzat per els senderistes.
- Quan per motius de conservació ambiental el seu us es vegi restringit o tancat temporalment mes de dos mesos al any i no tingui cap altre alternativa de pas provisional.

Abans de la deshomologació definitiva s'aplicarà una deshomologació temporal que es publicarà a la web de la FBME i se donarà un plac de 6 mesos al promotor per arreglar les deficiències observades.

La deshomologació definitiva serà comunicada al Registre Nacional de Senders de la FEDME i a totes les institucions i entitats que per obligació es tingui que comunicar.

Un cop deshomologat el promotor tindrà un plac de 2 mesos per retirar tota la senyalització, un cop passat aquest plac i no haver retirat les senyals serà denunciat per la FBME al registre de patents per la utilització fraudulenta de les marques.



Taxes

Les taxes tant per a l'ús de la senyalització com per l'homologació i revisions necessàries del mateix, les aprovarà anualment l'assemblea general de la FBME i estaran esposades al públic a la web de la FBME.

Taxes d'Homologació

INSCRIPCIÓ DEL SENDER

Un cop presentada la sol·licitud, així com tots els documents de el projecte i memòria justificativa, s'inicia el procés d'homologació, que consta principalment de tres fases:

- **Informe de Viabilitat**: El Comitè de Senders de la FBME verifica si el projecte de la sendera és viable, se li assigna la matrícula provisional i en aquest moment pot començar el promotor seva execució.

- **Informe de Pre-Homologació**: Un cop acabat l'execució per part de promotor i sol·licitada la visita d'un tècnic de la FBME, aquesta envia al tècnic que verificarà l'execució segons el projecte i emetrà un informe de vistiplau o de deficiències apreciades.

- **Informe d'Homologació**: Un cop corregides les deficiències, si les hagués en la primera visita, novament el tècnic de la FBME verificarà el sender i emetrà un informe d'homologació.

* En aquestes dues últimes fases, el Tècnic de Senders serà el mateix sempre que sigui possible, assignat per l'FBME, i segons criteris del Comitè de Senderisme i Senderisme.

* Aquest tècnic no podrà estar en la fase d'execució de la mateixa, tot i que si pot ser consultat durant la mateixa.



TARIFES I TAXES D'HOMOLOGACIÓ

*** Aprovades per l'Assemblea General, segons així consta en l'acta de data 25 de març de l'any 2022.**

Les tarifes base aplicades per la FBME per a l'homologació de senders són:

GR®: 30 € per quilòmetre en la visita de verificació i de pre-homologació

25 € per quilòmetre en la visita d'homologació.

PR®: 25 € per quilòmetre en la visita de verificació i de pre-homologació

20 € per quilòmetre en la visita d'homologació.

SL®: 20 € per quilòmetre en la visita de verificació i de pre-homologació

15 € per quilòmetre en la visita d'homologació.

* El SL es contempla amb caràcter general per un tram de 10 km.

* Per al càlcul de la tarifa de la distància resultant, cal tenir en compte el recorregut del sender de què es tracti, en base als criteris següents i sempre tenint present un marge d'augment d'un 30% del total del quilometratge per anades i vingudes de comprovació:

• **Lineal (només anada):** Quan l'inici i final de la sendera es trobin en poblacions o llocs accessibles per a un transport públic. Només es cobrarà anada.

• **Lineal (anada i tornada):** Quan un dels extrems no és accessible a el transport públic. Es cobrarà anada + tornada.

• **Circular:** Quan els llocs d'inici i final són coincidents. Es cobrarà per distància total.

• **Variants i derivacions:** Es comptabilitzarà la distància segons el projecte a què corresponguin.

• **Modificacions:** S'estudiarà segons correspongui a cada cas.



Les taxes aplicades per la FBME per a la cessió de marques registrades són:

GR[®]: 130 €

PR[®]: 90 €

SL[®]: 50 €

* Aquestes quantitats, per la cessió de marques, són de caràcter quinquennal (5 anys) i seran abonades i presentat el rebut juntament amb la sol·licitud de matrícula.

* Les tarifes i taxes d'homologació inclouen:

- L'estudi de el projecte de sender.
- Les visites i informes dels tècnics de senders.
- La comunicació de qualsevol modificació normativa sobre els senders homologats a Balears.
- La cessió per un període de cinc anys del ús de les marques registrades per la FEDME de la matrícula de la sendera homologat.
- El certificat d'homologació pel període corresponent.
- La difusió de la sendera a través del web i RRSS de la FBME i FEDME.

PRESTACIÓ PER SERVEIS I DIETES DEL TÈCNIC

1. **GR[®]**: 25 € per quilòmetre

2. **PR[®]**: 20 € per quilòmetre

3. **SL[®]**: 15 € per quilòmetre

- **Quilometratge** (vehicle propi): 0,25 € per quilòmetre.
- **Dieta**: 35 € per dia de treball en camp

Nota: Els desplaçaments per les visites dels tècnics a les altres illes de la Comunitat, seran facilitats en el seu transport i pernocta, si n'hi ha, per la FBME.



Recomanacions

La FBME recomana als promotors la contractació d'un tècnic de senders FEDME per la realització del projecte de senyalització i marcatge.

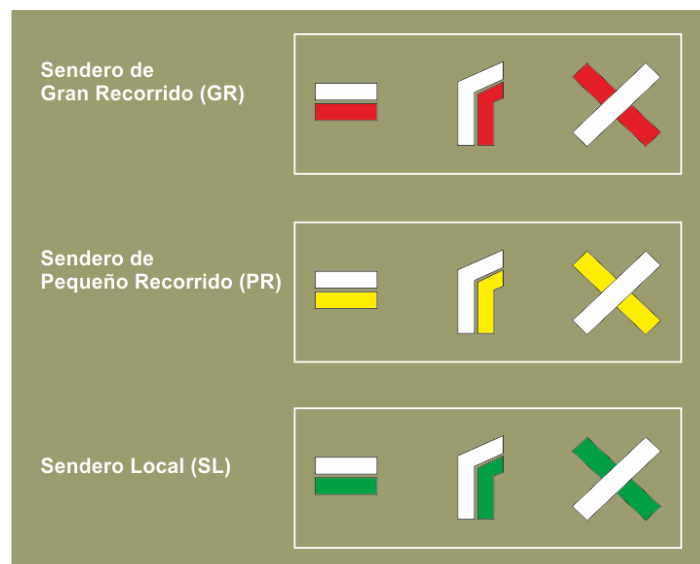
Aquest tècnic no podrà ser el mateix que realitzi la homologació definitiva del sender.

En l'actualitat la FEDME ha creat una sèrie d'etiquetes per identificar elements o aspectes rellevants pels senderistes, aquestes van a proposta del promotor i han d'aparèixer en el projecte de senyalització i als panells informatius.

Les etiquetes son:

- Sender amb interès històric
- Sender amb interès medi ambiental
- Sender amb interès geològic
- Sender de muntanya
- Sender apte per fer amb nins
- Sender apte per la Marxa Nòrdica

Aquestes etiquetes apareixen al manual de Senyalització FEDME que es pot descarregar de la seva pagina WEB





ANNEX I

PROPOSTA DE MÍNIMS PELS TRACKS DE SENDERS HOMOLOGATS

A continuació passem a descriure els mínims que han de complir els tracks dels senders homologats, segons la directiva FEDME per garantir la qualitat de la informació aportada al senderista. Per tant ha de complir els següents objectius:

- 1.- Ser un eina de seguretat per el seguiment de les rutes en lectors de GPS per part dels usuaris finals.
- 2.- Que se puguin veure de forma correcta en un visor cartogràfic interactiu.

CARACTERISTIQUES:

Els arxius georefenciats (tracks) estirant en format GPX.

Els tracks han de ser presos al mateix terreny amb aparells GPS. No son aptes els telèfons mòbils.

Els tracks han d'estar nets i repassats abans de la seva publicació al usuari.

Els tracks seran comprovats en gabinet sobre ortofoto per avaluar les possibles desviacions.

Per gravar el track se configurarà el GPS en modo de gravació automàtica. Un cop netejat, contindrà com a mínim uns 80 punts per quilòmetre.

El track contindrà les cotes de cada punt.

Aquells senders que es tinguin que recórrer en varies etapes es posarà a l'abast del usuari les mateixes, independentment que puguin carregar la totalitat del recorregut.



ANNEX II

CONTINGUT DELS PANELLS INFORMATIUS INICI/FINAL D'ETAPA

Es obligatori que tots els senders contin amb un panell informatiu al inici y final d'etapa, aquest pot ser el mateix si se tracta d'un PR o SL circular.

En ells apareixerà com a mínim:

- 1- Una representació gràfica del territori.
- 2- Una explicació de les marques registrades per la FEDME.
- 3- Una indicació de dificultat.
- 4- El logo del 112.
- 5- La identificació del promotor (logo) i del mantenidor (logo).
- 6- La identificació de la Federació Balear de Muntanyisme i Escalada (logo).
- 7- El perfil longitudinal del tram de sender identificat en el panell.
- 8- Dades bàsiques del sender: longitud, desnivell i horari aproximat en els dos sentits.
- 9- Identificacions de seguretat específiques (en cas de que fos necessari).
- 10- Restriccions de pas (si ni hi ha).
- 11- En cas d'un sender Europeu, se tindrà que afegir el logo de la ERA. (European Ramblers Association)



ANNEX III

DIVULGACIÓ

La informació aportada es pot fer directament o a través de Links.

En el que correspon al recorregut i a la cartografia, tindrà que aparèixer clarament:

- La matrícula i el nom del sender.
- La data de l'última revisió (homologació, re-homologació, etc.).
- El logotip de la Federació Balear de Muntanyisme i Escalada.
- Si algun tram correspon al un sender europeu el logotip de la ERA.
- La cartografia ha d'estar sempre a escala i aquesta ha d'aparèixer al marge dret.

CONTINGUTS MÍNIMS:

Se fera una petita explicació de la zona per on passa el sender, se recomana tractar sobre:

- La història del recorregut.
- Geologia i geomorfologia.
- Patrimoni històric, etnològic i monumental.
- Patrimoni natural. (Espais Naturals Protegits i monuments Naturals).
- Climatologia.
- Informació de seguretat.
- Fonts o punts d'aigua potable.
- Prohibicions de fer foc o portar animals a lloure.